ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 23ης Ιουλίου 2003

σχετικά με κρατικές ενισχύσεις που χορήγησε η Γερμανία στην Graphischer Maschinenbau GmbH (Βερολίνο)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(2003) 2517]

(Το κείμενο στην γερμανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2004/313/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως την πρώτη υποπαράγραφο του άρθρου 88 παράγραφος 2,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους δυνάμει των εν λόγω διατάξεων,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Με επιστολή της 21ης Ιανουαρίου 1998, η Γερμανία κοινοποίησε στην Επιτροπή την ενίσχυση αναδιάρθρωσης προς την Graphischer Maschinenbau GmbH («GMB»), με έδρα το Βερολίνο. Με επιστολές της 17ης Μαρτίου, της 30ής Απριλίου και της 18ης Ιουνίου 1998, διαβίβασε στην Επιτροπή περαιτέρω πληροφορίες.

(2) Με επιστολή της 17ης Αυγούστου 1998, που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ([1]), η Επιτροπή πληροφόρησε τη Γερμανία ότι αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 (νυν άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ. Η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να λάβουν θέση, αλλά δεν έλαβε καμία απάντηση.

(3) Με την απόφαση 1999/690/ΕΚ ([2]), η Επιτροπή αποφάνθηκε ότι ένα μέρος της ενίσχυσης προς την GMB ήταν ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά. Από συνολικό ποσό επιχορήγησης 9,31 εκατ. DEM, θεωρήθηκε ότι άνω του ποσού των 4,435 εκατ. DEM, η ενίσχυση ήταν ασυμβίβαστη.

(4) Με απόφαση της 14ης Μαΐου 2002 στην υπόθεση Τ-126/99 (Graphischer Maschinenbau GmbH κατά Επιτροπής) ([3]), το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ακύρωσε το αρνητικό μέρος της απόφασης της Επιτροπής 1999/690/ΕΚ.

(5) Μετά την απόφαση αυτή η Επιτροπή ζήτησε πρόσθετες πληροφορίες από τη Γερμανία στις 10 Ιανουαρίου 2003, τις οποίες έλαβε στις 24 Φεβρουαρίου 2003.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Αποδέκτης της ενίσχυσης: Graphischer Maschinenbau GmbH

(6) Αποδέκτης της ενίσχυσης είναι η GMB η οποία εδρεύει στο Βερολίνο και ανήκει εξ ολοκλήρου στην Koenig & Bauer-Albert AG («KBA»), με έδρα στο Würzburg. Η GMB παράγει μέρη τυπογραφικών μηχανημάτων για εφημερίδες και πωλεί μέρη μηχανημάτων στην KBA κύρια δραστηριότητα της οποίας είναι η παραγωγή τυπογραφικών μηχανών.

Το μέτρο

(7) Προκειμένου να αποτραπεί το κλείσιμο της μονάδας παραγωγής της GMB στο Βερολίνο, που είχε συναντήσει προβλήματα, το ομόσπονδο κράτος του Βερολίνου χορήγησε, στις 11 Σεπτεμβρίου 1997, ενίσχυση αναδιάρθρωσης για την περίοδο 1998 έως 2000 με τη μορφή επιχορήγησης, ύψους 9,31 εκατ. DEM (4,77 εκατ. ευρώ).

([1]) ΕΕ C 336 της 4.11.1998, σ. 13.
([2]) ΕΕ L 272 της 22.10.1999, σ. 16.
([3]) Συλλογή 2002, σ. II-2427.

Το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης

Ιστορικό

(8) Εξαιτίας της δραστικής μείωσης της ζήτησης τυπογραφικών μηχανών, η KBA αποφάσισε τον Νοέμβριο του 1996 να κλείσει το εργοστάσιο της GMB στο Βερολίνο στα τέλη του Ιουνίου 1997. Ερχόμενο αντιμέτωπο με την απώλεια θέσεων απασχόλησης το ομόσπονδο κράτος του Βερολίνου και οι σχετικές συνδικαλιστικές οργανώσεις άρχισαν διαπραγματεύσεις με τις GMB και KBA τον Ιανουάριο/Φεβρουάριο του 1997. Οι διαπραγματεύσεις οδήγησαν στην υπογραφή, στις 24 Φεβρουαρίου 1997, «συμμαχίας υπέρ της απασχόλησης» (Bündniss fur Arbeit), με την οποία λήφθηκε ως βάση ένα πρόγραμμα αναδιάρθρωσης το οποίο είχε εκπονηθεί νωρίτερα σε συνεργασία με τις αρχές του Βερολίνου.

(9) Με το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης, η GMB επεδίωκε να εκσυγχρονίσει και να μειώσει το φάσμα των προϊόντων της διακόπτοντας την παραγωγή μη κερδοφόρων προϊόντων και οργανώνοντας αποτελεσματικότερα τον παραγωγικό της κύκλο. Από χρηματοδοτική άποψη, το πρόγραμμα βασιζόταν σε ιδιωτική επενδυτική συνεισφορά από μέρους της KBA ύψους 13,62 εκατ. DEM (ανάληψη επιχειρησιακών ζημιών και εισφορά κεφαλαίου) και ενίσχυση ύψους 9,31 εκατ. DEM (4,76 εκατ. ευρώ). Ως αποτέλεσμα οι συνολικές δαπάνες αναδιάρθρωσης ανέρχονταν σε 22,93 εκατ. DEM. Στις δαπάνες αναδιάρθρωσης περιλαμβάνονταν δαπάνες ανάπτυξης εκσυγχρονισμένων προϊόντων, ύψους 4,875 εκατ. DEM.

(10) Δεδομένου ότι η GMB δεν διέθετε δικές της εγκαταστάσεις για τις απαραίτητες εργασίες ανάπτυξης προϊόντων, τις εργασίες αυτές ανέλαβε η KBA. Οι εργασίες ανάπτυξης προϊόντων άρχισαν μετά τις 24 Φεβρουαρίου 1997. Στις 11 Σεπτεμβρίου 19997, η Γερουσία του Βερολίνου αποφάσισε επίσημα να χορηγήσει στην GMB την ενίσχυση των 9,31 εκατ. DEM. Με επιστολή της 21ης Ιανουαρίου 1998, η Γερμανία κοινοποίησε την ενίσχυση στην Επιτροπή.

Λόγοι για την ακύρωση της απόφασης

(11) Στην εν μέρει αρνητική της απόφαση 1999/690/ΕΚ, η Επιτροπή αφήρεσε από τις «επιλέξιμες δαπάνες αναδιάρθρωσης» τις δαπάνες ανάπτυξης εκσυγχρονισμένων προϊόντων ύψους 4,875 εκατ. DEM. Έκρινε ότι οι εν λόγω δαπάνες δεν συνδέονταν με την ενίσχυση και ότι πραγματικός αποδέκτης αυτής ήταν η KBA και όχι η GMB με αποτέλεσμα να θεωρήσει αυτό το μέρος της ενίσχυσης ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά.

(12) Το Πρωτοδικείο των ΕΚ ακύρωσε το αρνητικό μέρος της απόφασης για δύο νομικής φύσεως λόγους θεωρώντας, αφενός, ότι η Επιτροπή, δεν ερμήνευσε ορθά το κριτήριο της παροχής κινήτρου και, αφετέρου, ότι ο ορισμός της Επιτροπής όσον αφορά τον αποδέκτη της ενίσχυσης ήταν εσφαλμένος.

(13) Το λεγόμενο κριτήριο της παροχής κινήτρου προϋποθέτει ότι η κρατική ενίσχυση αποτέλεσε το έναυσμα για την αναδιάρθρωση. Εάν η υπόψη οντότητα προέβαινε στην αναδιάρθρωση ανεξαρτήτως κρατικής ενίσχυσης, το κριτήριο κινήτρου δεν θα επληρούτο και η ενίσχυση θα ήταν ασυμβίβαστη. Από την άποψη αυτή, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ήταν αποφασιστικής σημασίας να διαπιστωθεί σε ποιο χρονικό σημείο ο αποδέκτης θα μπορούσε δικαίως να υποθέσει ότι θα ελάμβανε την ενίσχυση ούτως ώστε να αποφασιστεί αν επληρούτο το κριτήριο της παροχής κινήτρου. Το Πρωτοδικείο δήλωσε ότι το χρονικό αυτό σημείο ήταν σαφώς πριν την κοινοποίηση της ενίσχυσης στην Επιτροπή καθώς και την έκδοση της επίσημης απόφασης των γερμανικών αρχών σχετικά με τη χορήγηση της ενίσχυσης.

(14) Ο προσδιορισμός του πραγματικού αποδέκτη της ενίσχυσης για τις δραστηριότητες ανάπτυξης προϊόντων απαιτούσε ανάλυση των οικονομικών συμφερόντων των ενεχόμενων επιχειρήσεων. Κατά την άποψη του Πρωτοδικείου, δεν είναι αυτομάτως προς το συμφέρον μιας μητρικής επιχείρησης να διεξάγει εργασίες ανάπτυξης προϊόντων για τη θυγατρική της επιχείρηση, όπως έλαβε ως δεδομένο η απόφαση.

III. **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ**

(15) Λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση και βάσει των πρόσθετων στοιχείων που διαβίβασε η Γερμανία, η Επιτροπή οφείλει να αξιολογήσει εκ νέου την υπόθεση. Η παρούσα απόφαση βασίζεται στα δεδομένα και τη νομοθεσία που ίσχυαν την εποχή της κοινοποίησης της ενίσχυσης.

Ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης

(16) Η ενίσχυση χορηγήθηκε από κρατικούς πόρους και εξυπηρέτησε τη διατήρηση στην αγορά της προβληματικής GMB. Ως εκ τούτου θα μπορούσε να έχει αρνητικά αποτελέσματα για τους ανταγωνιστές. Άρα η εταιρεία ωφελείται από ένα επιλεκτικό πλεονέκτημα το οποίο μπορεί να έχει αρνητικά αποτελέσματα για τους ανταγωνιστές της. Επομένως, λαμβάνοντας υπόψη ότι το προϊόν αποτελεί αντικείμενο διεθνούς εμπορίου, η κρατική υποστήριξη ενδέχεται να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό ή να τον απειλεί με στρέβλωση και να επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

(17) Η προγραμματιζόμενη κρατική υποστήριξη, συνεπώς, συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 (πρώην άρθρο 92) της συνθήκης ΕΚ διότι επιτρέπει στην αποδέκτρια επιχείρηση να προβεί σε αναδιάρθρωση χωρίς να πρέπει να φέρει όλο το κόστος, όπως θα συνέβαινε με οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση υπό κανονικές συνθήκες ελεύθερης αγοράς.

Συμβιβάσιμο της ενίσχυσης με τη συνθήκη ΕΚ

(18) Μια ενίσχυση αναδιάρθρωσης μπορεί να θεωρηθεί συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά βάσει των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων (κατευθυντήριες γραμμές) [1]. Προϋπόθεση αποτελεί η υποβολή ενός βιώσιμου προγράμματος αναδιάρθρωσης της προβληματικής επιχείρησης.

Προϋποθέσεις για την έγκριση ενισχύσεων αναδιάρθρωσης

(19) Οι ενισχύσεις αναδιάρθρωσης μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά βάσει της απαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) μόνον εφόσον οι ενισχύσεις αυτές συμβάλλουν στην προώθηση της οικονομικής δραστηριότητας χωρίς να επηρεάσουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που αντίκειται προς το κοινό συμφέρον και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που θεσπίζουν οι κατευθυντήριες γραμμές.

[1] ΕΕ C 368 της 23.12.1994, σ. 12.

(20) Βάσει των κατευθυντήριων γραμμών, η αναδιάρθρωση πρέπει να γίνει σύμφωνα με ένα βιώσιμο, συνεκτικό και διεξοδικό πρόγραμμα αποκατάστασης της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας της επιχείρησης μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα και με βάση ρεαλιστικές υποθέσεις ως προς τις μελλοντικές συνθήκες λειτουργίας. Πρέπει δε να περιλαμβάνει και σημαντική συνεισφορά από ιδιώτες επενδυτές. Μετά την αναδιάρθρωση, η επιχείρηση πρέπει να είναι σε θέση να λειτουργήσει αυτόνομα χωρίς περαιτέρω κρατική υποστήριξη.

(21) Η απόφαση του Πρωτοδικείου ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής 1999/690/ΕΚ για δύο μόνον λόγους που έχουν σχέση με το κριτήριο της παροχής κινήτρου και τον ορισμό του αποδέκτη. Οι υπόλοιποι όροι χορήγησης της ενίσχυσης που περιλαμβάνονται στην απόφαση της Επιτροπή επιβεβαιώθηκαν από το Πρωτοδικείο δηλαδή, η πλήρης εφαρμογή του προγράμματος αναδιάρθρωσης και η αποφυγή των αθέμιτων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Το μέτρο κρατικής ενίσχυσης συμβάλλει στην ανάπτυξη ορισμένων δραστηριοτήτων στο μέτρο που δεν αλλοιώνονται οι όροι των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο στο κοινό συμφέρον. Δεδομένου ότι τα μερίδια αγοράς της GMB ήταν σχετικά μικρά, δεν υπήρχε καμία ένδειξη πλεονασματικής παραγωγικής ικανότητας και η παραγωγή νέων προϊόντων δεν θα οδηγούσε σε συνολική αύξηση της παραγωγικής της ικανότητας. Συνεπώς, αποκλείεται η ύπαρξη αθέμιτων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

Αναλογικότητα της ενίσχυσης προς το κόστος και τα οφέλη της αναδιάρθρωσης

(22) Δεδομένου ότι πληρούνται όλοι οι υπόλοιποι όροι, πρέπει να εξεταστεί αν η ενίσχυση περιορίζεται στο ελάχιστο απαιτούμενο για την αναδιάρθρωση της επιχείρησης. Το ποσό που καθορίστηκε για τις δαπάνες ανάπτυξης προϊόντων συνδέεται με την ενίσχυση και ευεργετεί εξ ολοκλήρου την GMB.

Το αποτέλεσμα της παροχής κινήτρου (χρόνος χορήγησης της ενίσχυσης)

(23) Στην απόφαση 1999/690/ΕΚ, η Επιτροπή τόνισε την χρονολογική πτυχή της υπόθεση, δηλαδή το γεγονός ότι οι εργασίες ανάπτυξης προϊόντων άρχισαν προτού κοινοποιηθεί η ενίσχυση στις 21 Ιανουαρίου 1998. Η Επιτροπή υποστήριξε ότι από τη στιγμή που μια επιχείρηση διεξάγει εργασίες ανάπτυξης προϊόντων χωρίς τη λήψη ενισχύσεων, όπως η GMB/KBA, οι εν συνεχεία χορηγηθείσες ενισχύσεις αναδιάρθρωσης δεν μπορούν να θεωρηθούν απαραίτητες για την επίτευξη του εν λόγω στόχου.

(24) Όπως αποσαφηνίζεται στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 730/70 (Philip Morris κατά Επιτροπής) [1], δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενίσχυσης βάσει μίας των παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ εκτός εάν είναι απαραίτητη για να παρακινήσει μια ή περισσότερες επιχειρήσεις να ενεργήσουν με τρόπο ο οποίος συμβάλλει στην επίτευξη του στόχου στον οποίο αποβλέπει η σχετική παρέκκλιση. Η Επιτροπή πρέπει να θεωρήσει μια ενίσχυση ασυμβίβαστη όταν αυτή δεν παρακινεί τις αποδέκτριες επιχειρήσεις να υιοθετήσουν συμπεριφορά δυνάμενη να συμβάλλει στην επίτευξη ενός από τους στόχους που αναφέρει το άρθρο 87 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ.

(25) Μια επιχείρηση της οποίας η οικονομική κατάσταση είναι τέτοια που απαιτεί τη χορήγηση ενίσχυσης αναδιάρθρωσης ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά της δεν μπορεί πάντοτε να περιμένει μέχρι να καταστεί απολύτως βέβαιη η καταβολή της υπόψη ενίσχυσης για να θέσει σε εφαρμογή το πρόγραμμα της αναδιάρθρωσής της. Απεναντίας, σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι απαραίτητο να τεθεί σε εφαρμογή το πρόγραμμα σε σύντομο χρονικό διάστημα ώστε να ικανοποιηθεί το κριτήριο της αποκατάστασης της βιωσιμότητας που προβλέπεται στις κατευθυντήριες γραμμές.

(26) Εναπόκειται στην Επιτροπή να αξιολογήσει τις συνθήκες που ισχύουν σε κάθε περίπτωση προκειμένου να προσδιορίσει αν η προοπτική της χορήγησης της ενίσχυσης ενδέχεται να αρκεί για να ικανοποιηθεί το κριτήριο της παροχής κινήτρου. Ως εκ τούτου, προκειμένου να αξιολογηθεί αν πληρούται το κριτήριο της παροχής κινήτρου ήταν παρόν, η Επιτροπή πρέπει να λάβει υπόψη την ακριβή μορφή και φύση των κοινοποιήσεων και των ενεργειών των αρμόδιων εθνικών αρχών και ιδίως τον επείγοντα χαρακτήρα τους εξαιτίας της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης της εταιρείας.

(27) Όσον αφορά το χρονικό διάστημα εντός του οποίου δύναται να θεωρηθεί ότι υπήρχε στοιχείο κινήτρου ισχύουν δύο τινά: αφενός, δεν δύναται να θεωρηθεί ότι υπήρχε κίνητρο για ενέργειες που έγιναν σε σχέση με την αναδιάρθρωση της επιχείρησης προτού οι εθνικές αρχές δώσουν την παραμικρή ένδειξη όσον αφορά την πρόθεσή τους να χορηγήσουν ενίσχυση.

(28) Αφετέρου, είναι σαφές ότι παρέχεται κίνητρο από τη στιγμή που η Επιτροπή λάβει θετική απόφαση. Μια επιχείρηση η οποία ενδέχεται να είναι ο αποδέκτης μιας νέας κρατικής ενίσχυσης δεν μπορεί να είναι βέβαιη ότι όντως θα λάβει την ενίσχυση προτού οι αρχές του κράτους μέλους κοινοποιήσουν την εν λόγω ενίσχυση στην Επιτροπή και προτού η Επιτροπή την χαρακτηρίσει συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά. Το γεγονός ότι η ενίσχυση κοινοποιείται, καθεαυτό, δεν προδικάζει το συμβιβάσιμό της με την κοινή αγορά.

(29) Συνεπώς, η κοινοποίηση της ενίσχυσης κατά κανένα τρόπο δεν άρει την αβεβαιότητα σε σχέση με την έγκριση της ενίσχυσης σε κοινοτικό επίπεδο. Εφόσον η Επιτροπή δεν έχει λάβει απόφαση με την οποία εγκρίνει την ενίσχυση και εφόσον δεν έχει παρέλθει η περίοδος προσβολής της εν λόγω απόφασης, ο αποδέκτης της ενίσχυσης δεν δύναται να είναι βέβαιος ως προς τη νομιμότητα της προτεινόμενης ενίσχυσης, η οποία αποτελεί και τη μόνη βάση για δικαιολογημένες προσδοκίες από μέρους του αποδέκτη. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι η έλλειψη απόλυτης βεβαιότητας ως προς τη χορήγηση της ενίσχυσης και, συνεπώς, η έλλειψη δικαιολογημένων προσδοκιών, την εποχή που ο δυνητικός αποδέκτης αποφασίζει να προβεί σε αναδιάρθρωση, δεν σημαίνει ότι οι διαβεβαιώσεις που δόθηκαν παλαιότερα από τις εθνικές ή τις περιφερειακές αρχές δεν λειτούργησαν ως κίνητρο.

(30) Υπό ορισμένες συνθήκες, η πολιτική απόφαση από μέρους της περιφερειακής αρχής δύναται να θεωρηθεί ως επαρκές κίνητρο. Ωστόσο, οι συνθήκες που ισχύουν στις περιπτώσεις που υπάγονται στις κατευθυντήριες γραμμές διαφέρουν μεταξύ τους και εναπόκειται στην Επιτροπή να προσδιορίσει το στοιχείο κινήτρου λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά δεδομένα περιλαμβανομένων των μη δεσμευτικών υποσχέσεων που μπορεί να δόθηκαν από πολιτικές αρχές σε εθνικό επίπεδο ή, όπως στην παρούσα περίπτωση, σε περιφερειακό επίπεδο.

[1] Συλλογή 1980 σ. 2671, παράγραφοι 16 και 17.

(31) Ακολουθώντας το σκεπτικό αυτό, η GMB θα μπορούσε, νόμιμα, να θεωρήσει με βεβαιότητα, το αργότερο στις 11 Σεπτεμβρίου 1997, ότι θα ελάμβανε την ενίσχυση δεδομένου ότι την ημερομηνία εκείνη, η Γερουσία του Βερολίνου χορήγησε την ενίσχυση με δεσμευτικό, από νομική άποψη, τρόπο.

(32) Ωστόσο, ακόμη και την εποχή των διαπραγματεύσεων τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο του 1997 και, οπωσδήποτε, με τη σύναψη της «συμμαχίας υπέρ της απασχόλησης» στις 24 Φεβρουαρίου 1997, η GMB διέθετε επαρκή πολιτική βάση ώστε να πληρούται το κριτήριο της παροχής κινήτρου. Το Πρωτοδικείο θεώρησε τις διαβεβαιώσεις των πολιτικών αρχών, τον Φεβρουάριο του 1997, ως επαρκές επενδυτικό κίνητρο για την GMB.

(33) Δεδομένου ότι οι εν λόγω πολιτικές διαβεβαιώσεις δεν είναι δεσμευτικές από νομική άποψη, η GMB ανελάμβανε κάποιο κίνδυνο τη στιγμή που βασιζόταν σε αυτές. Εντούτοις, ακόμη και αν η GMB αμφέβαλε ως προς την τήρηση των υποσχέσεων των δημοσίων αρχών, τις θεώρησε αρκετά αξιόπιστες ώστε να ξεκινήσει την αναδιάρθρωσή της από τον Φεβρουάριο του 1997.

(34) Επιπλέον, στις αρχές του 1997, η GMB έπρεπε να ενεργήσει τάχιστα προκειμένου να αποτρέψει το κλείσιμο της μονάδας παραγωγής και, συνεπώς, ήταν αναγκασμένη να χρησιμοποιήσει το δυναμικό ανάπτυξης προϊόντων της KBA ως το πλησιέστερο και διαθεσιμότερο που υπήρχε. Η Επιτροπή αναγνώρισε την ορθότητα της ανάλυσης αυτής επισημαίνοντας στην απόφαση 1999/690/ΕΚ ότι το δυναμικό της GMB δεν επέτρεπε, βραχυπρόθεσμα, την ανάπτυξη των απαιτούμενων ανταγωνιστικών και καινοτόμων προϊόντων και ότι ως εκ τούτου η GMB έπρεπε να ανατρέξει στο δυναμικό της KBA (σ. 24). Ως εκ τούτου ένα σημαντικό μέρος των αναπτυξιακών δαπανών σε σχέση με το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης είχε ήδη πραγματοποιηθεί προτού κοινοποιηθεί η ενίσχυση τον Σεπτέμβριο του 1997.

(35) Η Επιτροπή παραδέχθηκε επίσης, τουλάχιστον σιωπηρά, ότι οι διαβεβαιώσεις και δεσμεύσεις του ομόσπονδου κράτους του Βερολίνου το 1997 όσον αφορά τη χορήγηση ενίσχυσης παρακίνησαν τις GMB και KBA να προβούν στις εργασίες μετατροπής του εργοστασίου.

(36) Ως εκ τούτου, το κριτήριο της παροχής κινήτρου δύναται να θεωρηθεί ότι επληρούτο από τον Φεβρουάριο του 1997 όταν κατέστη σαφές ότι οι πολιτικές αρχές του Βερολίνου θα παρείχαν χρηματοδοτική υποστήριξη για να αποφευχθεί το κλείσιμο του εργοστασίου της GMB. Συνεπώς, οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν μετά την ημερομηνία αυτή πρέπει να θεωρηθεί ότι οφείλονται στην ενίσχυση.

Αποδέκτης της ενίσχυσης

(37) Στην απόφαση 1999/690/ΕΚ, η Επιτροπή θεώρησε ότι το μέρος της ενίσχυσης που σχετίζεται με τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη προϊόντων ευεργέτησε την KBA με αποτέλεσμα αποδέκτης της ενίσχυσης να είναι αυτή και όχι η θυγατρική της, η GMB. Στο πλαίσιο, όμως, της νέας αξιολόγησης των δεδομένων και λαμβάνοντας υπόψη το κριτήριο που ζήτησε το Πρωτοδικείο δεν διαπιστώνεται κανένα άμεσο ή έμμεσο οικονομικό συμφέρον της KBA.

(38) Προκειμένου να διαπιστωθεί αν χορηγήθηκε ενίσχυση στην KBA, το Πρωτοδικείο ζήτησε να αποδειχθεί αν η KBA είχε κάποιο οικονομικό ή εμπορικό συμφέρον ώστε να αναλάβει η ίδια την ανάπτυξη προϊόντων για την GMB. Στην απόφαση 1999/690/ΕΚ ορίζεται ότι το κριτήριο αυτό ικανοποιείτο στο βαθμό που οι εργασίες σχεδιασμού και ανάπτυξης προϊόντων που χρηματοδοτήθηκαν με την ενίσχυση ωφέλησαν άμεσα την KBA, η οποία είχε στρατηγικό συμφέρον στην παραγωγή υλικού για τον εσωτερικό εφοδιασμό των επιχειρήσεων του ομίλου.

(39) Ωστόσο, η άρνηση της Επιτροπής να εγκρίνει την ενίσχυση για το ποσό των 4,875 εκατ. DEM σήμανε στην πράξη ότι ο όμιλος KBA έπρεπε να φέρει το πρόσθετο βάρος της διεξαγωγής των εργασιών αυτών χωρίς οικονομική αποζημίωση προκειμένου να καταστεί δυνατή η εφαρμογή του προγράμματος αναδιάρθρωσης, δεδομένου ότι η GMB δεν ήταν σε θέση να καταβάλει το σχετικό αντίτιμο. Η αξία των εργασιών ανάπτυξης προϊόντων που χρέωσε η KBA βασιζόταν στο ίδιο κόστος και δεν περιελάμβανε το κέρδος που κατά κανόνα θα χρέωνε μια εξωτερική εταιρεία σχεδιασμού και ανάπτυξης προϊόντων. Συνεπώς η τιμή που χρέωσε η KBA ήταν χαμηλότερη από την καλύτερη δυνατή τιμή που θα επετύγχανε η GMB στην αγορά τέτοιων υπηρεσιών. Ως εκ τούτου, η GMB δαπάνησε το ποσό της ενίσχυσης εξυπηρετώντας τα δικά της συμφέροντα. Η KBA ήταν απλώς ο φθηνότερος και διαθεσιμότερος φορέας παροχής των απαιτούμενων υπηρεσιών ανάπτυξης βελτιωμένων προϊόντων.

(40) Με βάση τα δεδομένα αυτά καθώς και το γεγονός ότι η KBA θα μπορούσε να είχε αποφύγει την ανάληψη των ζημιών της GMB κλείνοντας το εργοστάσιό της τον Ιούνιο του 1997, οι στενοί δεσμοί μεταξύ KBA και GMB δεν αποτελούν απόδειξη ότι η πληρωμή της ενίσχυσης στην GMB αναγκαστικά ευεργέτησε την KBA.

(41) Ούτε η KBA είχε κάποιο άλλο οικονομικό ή έμμεσα οικονομικό συμφέρον που θα μπορούσε να την είχε ωθήσει να χρηματοδοτήσει τις εργασίες ανάπτυξης προϊόντων. Το γεγονός ότι το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης προέβλεπε ότι τις εργασίες σχεδιασμού και ανάπτυξης προϊόντων θα αναλάμβανε η KBA αμοιβόμενη γι' αυτές από την GMB, δεν αρκεί μόνο του για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η KBA είχε συμφέροντα σε σχέση με τις εργασίες αυτές. Η πληρωμή αποτελούσε το αντίτιμο των εργασιών που είχαν πραγματοποιηθεί για τις οποίες τα τμήματα σχεδιασμού και ανάπτυξης προϊόντων της KBA αναγκαστικά πραγματοποίησαν ορισμένες δαπάνες τις οποίες η KBA δεν θα κάλυπτε χωρίς την πληρωμή αυτή.

(42) Επιπλέον, τα τμήματα σχεδιασμού και ανάπτυξης προϊόντων της KBA ήταν ήδη πλήρως απασχολημένα με άλλα σχέδια η ολοκλήρωση των οποίων ανεστάλη προκειμένου να γίνουν οι υπόψη εργασίες ανάπτυξης προϊόντων μέσα στο σύντομο χρονικό διάστημα που επέβαλαν οι οικονομικές δυσχέρειες της GMB. Τα εν λόγω τμήματα σχεδιασμού και ανάπτυξης προϊόντων δεν υποαπασχολούνταν αλλά εργάζονταν αποδοτικά. Συνεπώς το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης δεν απέφερε ιδιαίτερο όφελος στην KBA δεδομένου ότι αυτή αναγκάστηκε να χρεώσει τις εργασίες ανάπτυξης προϊόντων στην GMB σε τιμή κόστους χωρίς κανένα περιθώριο κέρδους.

(43) Η υπόθεση ότι μια μητρική εταιρεία αναγκαστικά έχει οικονομικό συμφέρον στη διεξαγωγή ορισμένων μερών της παραγωγικής της διαδικασίας στο εσωτερικό του ομίλου επιχειρήσεών της δεν είναι δικαιολογημένη. Πρόκειται για κάτι που εξαρτάται από τις ειδικές περιστάσεις που ισχύουν σε κάθε περίπτωση και, συγκεκριμένα, την κατάσταση της προσφοράς στις σχετικές αγορές μερών μηχανημάτων, καθώς και από το εάν η θυγατρική είναι σε θέση να ασχοληθεί αποδοτικά με την κατασκευή των εν λόγω προϊόντων.

(44) Η εσωτερική παραγωγή πρέπει να συγκριθεί με τη δυνατότητα απόκτησης από εξωτερικούς προμηθευτές προϊόντων εφάμιλλων εκείνων που παράγονται στο εσωτερικό του ομίλου σε αξιόπιστη βάση και σε λογικές τιμές. Η εξωτερική ανάθεση μπορεί να είναι αποτελεσματικότερη από τη δημιουργία ολόκληρης εσωτερικής αλυσίδας εφοδιασμού.

(45) Δεδομένου ότι υπήρχαν εξωτερικοί κατασκευαστές, η KBA δεν είχε εμπορικό συμφέρον να διεξάγει η ίδια τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη προϊόντων με το επιχείρημα ότι αυτά θα της επέτρεπαν αργότερα να δημιουργήσει μια αξιόπιστη πηγή εφοδιασμού των μερών που της είναι απαραίτητα για την κατασκευή των μηχανημάτων της. Υπήρχαν ήδη άλλες αξιόπιστες πηρές εφοδιασμού, ούτως ώστε, υπό τις συνθήκες αυτές η KBA να μην ήταν υποχρεωμένη να εξασφαλίσει η ίδια την ανάπτυξη των εν λόγω προϊόντων και την κατασκευή τους από την GMB.

(46) Η ανάπτυξη προϊόντων που έπρεπε να χρηματοδοτηθεί με ένα μέρος της ενίσχυσης, ήταν απαραίτητη για την επιβίωση της GMB. Χωρίς την ανάπτυξη αυτή η GMB δεν θα ήταν σε θέση να αρχίσει την εκσυγχρονισμένη παραγωγή της η οποία αποτελούσε και τη βάση του προγράμματος αναδιάρθρωσης. Η KBA δεν είχε κανένα οικονομικό ή «στρατηγικό» συμφέρον να αναλάβει η ίδια την ανάπτυξη προϊόντων. Όπως ανέφερε και το Πρωτοδικείο, η KBA μπορούσε απλώς να είχε κλείσει την GMB, όπως εξάλλου προτίθετο να πράξει αρχικά. Ως εκ τούτου, τα χρήματα που δαπάνησε η GMB για τις εργασίες ανάπτυξης προϊόντων ευεργέτησαν την ίδια την GMB και αποτέλεσαν την απαραίτητη προϋπόθεση για την έναρξη της νέας γραμμής παραγωγής της, ενώ η GMB αποτελεί τον μόνο αποδέκτη της ενίσχυσης.

IV. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

(47) Η Γερμανία κοινοποίησε την προταθείσα κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ και, συνεπώς, συμμορφώθηκε προς την υποχρέωσή της να κοινοποιήσει μεμονωμένη ενίσχυση χορηγηθείσα εκτός εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων. Η Επιτροπή σημειώνει, επίσης, ότι είναι η πρώτη φορά που η GMB, η οποία αποτελεί προβληματική επιχείρηση, υπέβαλε αίτηση για ενίσχυση αναδιάρθρωσης.

(48) Η ενίσχυση πληροί τους όρους που θεσπίζουν οι κατευθυντήριες γραμμές δεδομένου ότι το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης αποκαθιστά την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της επιχείρησης, δεν αλλοιώνει τους όρους συναλλαγών και υποστηρίζεται με σημαντική συνεισφορά από μέρους ιδιώτη επενδυτή. Η ενίσχυση, συνεπώς, είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά.

(49) Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι η κοινοποιηθείσα κρατική ενίσχυση η οποία συνίσταται σε επιχορήγηση ύψους 9,31 εκατ. DEM (4,77 εκατ. ευρώ) από μέρους της Γερμανίας υπέρ της GMB πληροί τα κριτήρια βάσει των οποίων δύναται να θεωρηθεί συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση ύψους 9,31 εκατ. DEM (4,77 εκατ. ευρώ) την οποία η Γερμανία χορήγησε στην Graphischer Maschinenbau GmbH για την αναδιάρθρωση της μονάδας παραγωγής της στο Βερολίνο είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Βρυξέλλες, 23 Ιουλίου 2003.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής